

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U001945

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 26-05-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Макарова Інна Іванівна

2. Inna I. Makarova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: ОП 27186 Медицина (222 Медицина)

Дата захисту: 13-06-2025

Спеціальність за освітою: лікувальна справа

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 8952

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 9, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 9, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.52.21

Тема дисертації:

1. Особливості формування розладів сну при соматоформних розладах: алгоритми лікувально-реабілітаційних заходів
2. Characteristics of sleep disorders formation in somatoform disorders: treatment and rehabilitation algorithms

Реферат:

1. У дисертаційній роботі на основі даних, отриманих у результаті дослідження запропоновано вирішення однієї з важливих проблем психіатрії – на підставі аналізу клініко-психопатологічних та патопсихологічних особливостей хворих з соматоформними розладами розроблено алгоритми лікувально-реабілітаційних заходів при порушеннях сну. Дослідження базується на даних комплексного обстеження 120 пацієнтів віком від 18 до 60 років, у яких були виявлені СФР та порушення сну. Хворих було розділено на дві групи (основну і порівняння) за допомогою процесу простої фіксованої рандомізації. Групи, що порівнювалися, суттєво не різнилися за віковим складом, соціальним статусом синдромальними варіантами СФР ($p > 0,05$), що свідчило про їхню однорідність і давало змогу належно зіставляти їх за іншими характеристиками. Усіх пацієнтів, включених відповідно до критеріїв, обстежували на початку дослідження та через 6 місяців лікування: клініко-психопатологічне і психодіагностичне дослідження. У діагностиці використовували клініко-анамнестичний, клініко-психопатологічний, психодіагностичний методи обстеження (Пітсбурзький

опитувальник індексу якості сну (PSQI), тест депресії Бека (BDI-II), індекс важкості інсомнії (ISI), Торонтську шкалу алекситимії-20 (TAC20), інтегративний опитувальник якості життя, шкалу тривоги Спілбергера (STAI). Наукова новизна отриманих матеріалів. Уперше на підставі комплексного клініко-анамнестичного, клініко-психопатологічного, психодіагностичного і статистичного досліджень отримано дані про особливості порушень сну у осіб з СФР. Виявлено індивідуально-типологічні характеристики пацієнтів із СФР, які мають порушення сну, та їх вплив на рівень якості життя. Розроблено ключові підходи до корекції та профілактики розладів сну в осіб із СФР, а також оцінено їхню ефективність. Визначені фактори, які впливають на якість життя пацієнтів з СФР з порушеннями сну. Уперше розроблено прогностичну модель якості життя у хворих з СФР з порушеннями сну. Практичне значення отриманих результатів. 1. Для ранньої діагностики СФР із порушеннями сну рекомендовано використовувати наступні фактори: показник латентності сну (2 компонент PSQI), вираженість депресії за BDI-II, вираженість особистісної тривожності та наявність важкої інсомнії. 2. Для покращення якісної оцінки СФР із порушеннями сну, вибору тактики лікування та контролю його ефективності доцільно застосовувати Індекс тяжкості інсомнії (ISI), Пітсбурзький опитувальник індексу якості сну (PSQI), шкалу депресії Бека (BDI-II), Торонтську шкалу алекситимії (TAC-20), а також опитувальник Спілбергера для оцінки особистісної та ситуативної тривожності. 3. Для діагностики та моніторингу ефективності лікувально-реабілітаційних заходів рекомендовано використовувати інтегративний тест якості життя (за Х.Меззіч), звертаючи увагу на субшкали суб'єктивного благополуччя, виконання соціальних ролей та зовнішніх життєвих обставин. 4. Для виділення пацієнтів із групи ризику недосягнення достатнього рівня психічного компоненту якості життя протягом наступних шести місяців рекомендовано застосовувати модель прогнозування, що включає показники латентності сну (2 компонент PSQI), вираженість депресії (за BDI-II), особистісну тривожність та наявність важкої інсомнії (за ISI). 5. Використання когнітивно-поведінкової терапії інсомнії, з урахуванням визначених когнітивних моделей інсомнії, у поєднанні з психофармакологічною корекцією у хворих із СФР та порушеннями сну в межах три етапної реабілітаційної програми (діагностичний, терапевтичний, лікувально-корекційний етапи) дозволить оптимізувати лікувальний процес та покращити якість життя. 6. Під час надання медичної допомоги пацієнтам з СФР та порушеннями сну доцільно призначати консультацію лікаря-психотерапевта або лікаря-психолога з метою призначення психотерапевтичних втручань, з урахуванням поточної когнітивної моделі інсомнії у пацієнта на тлі медикаментозної терапії задля покращення психічного стану та якості сну

2. In the dissertation, based on the data obtained from the conducted study, a solution to one of the significant issues in psychiatry is proposed: through the analysis of clinical-psycho pathological and pathopsychological characteristics of patients with somatoform disorders, algorithms for therapeutic and rehabilitation interventions for sleep disturbances have been developed. The study is based on data from a comprehensive examination of 120 patients aged 18 to 60 years, diagnosed with SFD and sleep disturbances. The patients were divided into two groups (main and comparison) using a simple fixed randomization process. The groups under comparison did not differ significantly in terms of age distribution, social status, or syndromal variants of SFD ($p > 0.05$), which indicated their homogeneity and allowed for appropriate comparison across other characteristics. All patients meeting the inclusion criteria underwent clinical-psycho pathological and psychodiagnostic assessments at the beginning of the study and after six months of treatment. The diagnostic process involved clinical-anamnestic, clinical-psycho pathological, and psychodiagnostic methods of assessment, including the Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), Beck Depression Inventory-II (BDI-II), Insomnia Severity Index (ISI), Toronto Alexithymia Scale-20 (TAS-20), Integrative Quality of Life Questionnaire, and the Spielberger State-Trait Anxiety Inventory (STAI). The scientific novelty of the obtained materials. Novel data on the characteristics of sleep disturbances in individuals with SFD were obtained for the first time through comprehensive clinical-anamnestic, clinical-psycho pathological, psychodiagnostic, and statistical analyses. Individual typological features of SFD patients with sleep disorders and their impact on the quality of life index were clarified. The main principles of correction and prevention of sleep disorders in patients with SFD were formulated and their effectiveness was studied. Determinants influencing the quality of life in patients with SFD and comorbid sleep disorders were identified. A novel predictive model of quality of life for patients with SFD and concomitant sleep disorders has been developed for the first time. The

practical significance of the obtained results. 1. For the early identification of SFD with co-occurring sleep disturbances, it is advisable to consider the following key indicators: sleep latency (component 2 of the PSQI), depression severity as measured by the BDI-II, the level of personal anxiety, and the presence of severe insomnia. 2. To enhance the qualitative assessment of SFD patients with sleep disorders, guide treatment strategies, and monitor therapeutic efficacy, it is recommended to employ the Insomnia Severity Index (ISI), Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), Beck Depression Inventory (BDI-II), Toronto Alexithymia Scale (TAS-20), and the Spielberger State-Trait Anxiety Inventory (STAI) for evaluating both personal and situational anxiety. 3. For diagnostic purposes and evaluation of treatment and rehabilitation outcomes, the use of the integrative quality of life assessment (H. Mezzich) is recommended, with particular attention to the subscales of subjective well-being, role functioning, and external life circumstances. 4. To identify individuals at risk of failing to achieve an adequate level of mental quality of life over a six-month period, the application of a predictive model incorporating sleep latency (component 2 of the PSQI), depression severity (BDI-II), personal anxiety level, and the presence of severe insomnia (ISI) is recommended. 5. Implementing cognitive-behavioral therapy for insomnia, with consideration of the identified cognitive patterns of sleep disturbance, in combination with psychopharmacological interventions within a structured, three-stage rehabilitation framework (diagnostic, therapeutic, and corrective stages), can optimize management outcomes and enhance quality of life in patients with SFD and sleep disorders. 6. In the management of patients with SFD and sleep disorders, it is advisable to incorporate psychotherapeutic consultation with a psychotherapist or psychologist, to develop individualized therapeutic strategies that address the patient's cognitive model of insomnia alongside pharmacotherapy, thereby improving mental health status and sleep quality.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Огоренко, В. В., Макарова, І. І., Шорніков, А. В. Прогнозування якості життя у пацієнтів з соматоформними розладами з порушеннями сну. Медичні перспективи. 2024. Т.29, №4. С. 167-175 <https://doi.org/10.26641/2307-0404.2024.4.319337>
- Огоренко, В. В., Макарова, І. І. Ефективність корекції порушень сну при соматоформних розладах. Вісник морської медицини. 2024. № 2. С. 89–95. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.12688102>
- Огоренко В.В., Макарова І.І. Якість життя пов'язана зі здоров'ям у осіб з соматоформними розладами з порушеннями сну. Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»). 2024. №10. С.1393–1402. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10\(44\)-1393-1402](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-10(44)-1393-1402)
- Огоренко В.В., Макарова І.І. Алкситимія у пацієнтів з соматоформними розладами з порушеннями сну. Вісник морської медицини. 2024. № 4. С. 66–72. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14567327>
- Огоренко В.В., Макарова І.І. Клінічні особливості порушень сну при соматоформних розладах. Український вісник психоневрології. 2024. № 4. С. 27–31. <https://doi.org/10.36927/2079-0325-V32-is4-2024-5>
- Макарова І.І. Предиктори формування якості життя пацієнтів з соматоформними розладами та порушеннями сну. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference., Barcelona, Spain: Barca Academy Publishing; 2024, p. 67–9. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12941767>
- Огоренко В.В., Макарова І.І. Предиктори якості життя у хворих на соматоформні розлади і порушення сну. Науково-практична конференція з міжнародною участю «Стрес-асоційовані психічні розлади під

час війни (терапія, профілактика, організація допомоги)», 23-24 травня 2024 року, Харків: 2024.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12949403>

- Макарова І.І. Індекс важкості інсомнії як предиктор формування якості життя пацієнтів з соматоформними розладами та порушеннями сну Scientific research: modern challenges and future prospects. Proceedings of the 2nd International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Munich, Germany. 2024. P. 49-52. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13999063>
- Макарова І.І. Пітсбурзький опитувальник індексу якості сну у якості предиктора формування якості життя пацієнтів з соматоформними розладами та порушеннями сну Science in the modern world: innovations and challenges. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2024. P. 71-73. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13999085>
- Огоренко В.В., Макарова І.І. Порушення сну як предиктори формування якості життя у пацієнтів з соматоформними розладами. Симпозіум «Мультидисциплінарний підхід як ефективна парадигма надання психіатричної, неврологічної та наркологічної допомоги під час війни» 17-18 жовтня 2024 року, Харків: 2024. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13999110>
- Огоренко В.В., Макарова І.І. Когнітивні моделі порушень сну у пацієнтів з соматоформними розладами. Тези доповіді до IV Конгресу з міжнародною участю «Психосоматична медицина XXI століття: реалії та перспективи» Психосоматична медицина та загальна практика, 2024. № 9(4). <https://uk.e-medjournal.com/index.php/psp/article/view/555>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0118U001281

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Огоренко Вікторія Вікторівна

2. Viktoriia V. Ohorenko

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0549-4292

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 9, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Хаустова Олена Олександрівна
- Olena O. Khaustova

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8262-5252

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, буд. 13, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Венгер Олена Петрівна
- Olena P. Venher

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6847-7206

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України

Код за ЄДРПОУ: 02010830

Місцезнаходження: Майдан Волі, буд. 1, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

- Опря Євген Васильович
- Evgen V. Oprya

Кваліфікація: д. мед. н., професор, 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5232-1891

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010801

Місцезнаходження: Валіховський провулок, буд. 2, Одеса, 65082, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шустерман Тамара Йосипівна

2. Tamara Y. Shusterman

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.16

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5422-1624

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010681

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, буд. 9, Дніпро, Дніпровський р-н., 49044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Кальбус Олександр Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Кальбус Олександр Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Макаренко Ольга Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна